

Центар за развој на медиуми

**ИНФОРМАТИВНИТЕ
МЕДИУМИ НА ИНТЕРНЕТ
И МЕДИУМСКОТО
ЗАКОНОДАВСТВО ВО
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

Скопје, Јануари 2015

СОДРЖИНА | CONTENT

ВОВЕД	3
ИНТЕРНЕТОТ И СЛОБОДАТА НА ИЗРАЗУВАЊЕ	4
РЕГУЛАЦИЈАТА НА ИНТЕРНЕТОТ	6
ИНТЕРНЕТОТ И МЕДИУМСКАТА РЕГУЛАТИВА	7
МЕДИУМСКАТА РЕГУЛАТИВА ВО МАКЕДОНИЈА	11
ПРЕПОРАКИ	14
INTRODUCTION	19
INTERNET AND FREEDOM OF EXPRESSION	20
REGULATION OF INTERNET	22
INTERNET AND MEDIA REGULATION	23
MEDIA REGULATION IN MACEDONIA	27
RECOMMENDATIONS	30

ВОВЕД

Појавата на интернетот придонесе за влез на многу нови играчи во областа на информирањето на јавноста за дневно-политичките настани, економските текови и други прашања од интерес за пошироката јавност. Покрај новинарите што и формално го носат таквото звање, а одбрале своето известување да го објавуваат на интернет, на сцената стапија и голем број нови играчи, како што се блогерите и граѓанските новинари. Иако самите себеси можеби не се нарекуваат новинари, тие во голем број случаи *de facto* се занимаваат со новинарство, сфатено првенствено како известување на јавноста за прашања од нејзин интерес.

Македонија, која традиционално ја регулираше само радиодифузијата, во 2013 година го напушти тој концепт и усвои и општ Закон за медиуми. Благодарейќи на притисокот на дел од медиумската заедница во земјата, Законот ги изземаше информативните и сите останати медиуми на интернет. Таквата ситуација придонесе за неколку проблеми што се јавија подоцна.

Овој документ е обид на Центарот за развој на медиумите – Скопје да даде свој придонес кон усвојувањето ефективни и добри медиумски политики, особено во областа на регулирањето на работата на медиумите и новинарите што своето известување и своите мислења ги објавуваат исклучиво на новите дигитални платформи.

01

ИНТЕРНЕТОТ И СЛОБОДАТА НА ИЗРАЗУВАЊЕ

Придонесот што интернетот, особено во неговата фаза „Web 2.0“, го имаше врз слободата на изразување и сите нејзини компоненти – слободата на мислење и слободата на примање и пренесување информации – е неспорен. Тој придонес се гледа во претходно невидената демократизација на можностите за слободно изразување и, особено, пласирање и претставување содржини, вклучително ставови и мислења, до огромен број луѓе.

Демократизацијата на производството и пласманот на содржини предизвика огромни поместувања во медиумскиот еко-систем. Поевтинувањето на технологијата ги спушти цените на производство и пласирање содржини и информации и го укина монополот над известувањето што го имаа традиционалните печатени и радиодифузни медиуми. Во услови кога издаваштвото не бара огромни инвестиции во печатници и дистрибуција (како кај печатот), или инвестиција во студиска или предавателска опрема (како кај радиодифузните медиуми), секој може да стане издавач или да ја информира јавноста.

Истовремено, интернетот и новите медиуми имаат дисруптивно влијание врз постојните пазарни односи во медиумскиот еко-систем, сериозно подривајќи ја одржливоста во сите сегменти од медиумскиот пазар.

Конечно, во новиот медиумски еко-систем, сите што поседуваат компјутер или друг мобилен уред поврзан на интернет можат да бидат издавачи или да ја информираат јавноста за настани и прашања од нејзин интерес. Огромен број блогери и граѓански новинари токму тоа и го прават, надвор од етаблираните редакции на традиционалните печатени и радиодифузни медиуми.

Граѓански новинари и блогери, но и професионални новинари што работат ис-

клучиво на интернет, ги користат новите достапни и лесни за користење дигитални технологии и платформи како што се блогите и социјалните мрежи, за да се вклучат во активноста на известување на јавноста, производство на вести, анализи и други содржини.

Во новиот медиумски еко-систем, како што посочува Советот на Европа, можеме да говориме за „нова претстава за медиумите“ (New Notion of Media), обработена во Препораката ЦМ/Рец (2011)⁷¹, во која новите медиумски играчи се прифатени и би требало да ги имаат истите права и обврски како и нивните колеги во традиционалните радиодифузни и печатени медиуми.

1 Препораката е достапна на интернет адресата <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1835645>

02

РЕГУЛАЦИЈАТА НА ИНТЕРНЕТОТ

Интернетот нема централизирана организација, нема сопственик и претставува заеднички потфат на голем број корисници на една иста основна технологија и инфраструктура. Тоа ја отежнува отчетноста и во одредена смисла ги оневозможува напорите за саморегулација.

Истовремено, и за медиумите и за новинарите на интернет и за другите актери во онлајн сферата и нивните активности важат законите што на некој начин се допираат до нивното работење, според начелото дека „она што важи во реалниот свет важи и на интернет“. Значи, и за онлајн медиумите и за новинарите, како и за другите актери што објавуваат на интернет, важат забраните за користење говор на омраза; законодавството од областа на авторското право; трудовото право; заштитата на малолетниците и ранливите лица; обврските што произлегуваат од законите за комерцијалните компании или граѓански асоцијации (во зависност од статусот на организацијата што се јавува како издавач), и сл.

Како меѓународна платформа, тој не потпаѓа под една единствена јурисдикција или национален суверенитет (освен за корисниците и обезбедувачите на услуги). Тоа, меѓу другото, значи дека нема пречки за оние актери што имаат намера да ја известуваат јавноста, на кој било јазик, да регистрираат домен кај едно национално тело за распределување имиња на домени, а содржините што ќе ги објавуваат да бидат наменети за друга национална или јазична публика. Сепак, многу од неговите употреби се регулирани со постојните закони за комуникациите и издаваштвото. Сепак, најголемиот дел од потенцијалната регулатива ќе мора да се носи на меѓународно ниво.

03

ИНТЕРНЕТОТ И МЕДИУМСКАТА РЕГУЛАТИВА

Регулацијата на интернетот во основа се однесува на обид да се ограничат или да се контролираат различни аспекти на информациите. Дел од регулацијата се однесува на техничките аспекти како што се регистрацијата на домени, контролата на ИП адреси, пристапот до услугите и каналите за пренос, и слично.

Во вториот дел влегуваат деловите што се однесуваат на регулирање на информациите и содржините, и во тој сегмент влегува и медиумската регулација, односно регулацијата на онлајн медиумите. Целта на медиумската регулација, односно нејзината суштина треба да биде постигнување рамнотежа помеѓу, од една страна, позитивно и негативно дефинираните слободи; и од друга страна, односите помеѓу државата и пазарот. Се работи за рамнотежа помеѓу правата на медиумите на слобода на изразување, објавување и нивната обврска кон општеството и кон правата на граѓаните, односно, заштитата на приватноста, репутацијата, сопственоста и слично.

За регулацијата на масовните медиуми на интернет, како што спомнавме погоре, важи начелото „она што се применува ‘офлајн’ се применува и ‘онлајн’“ („what applies offline also applies online“). Тоа значи дека оние што се занимаваат со новинарство на интернет, односно објавуваат исклучиво на интернет, ги уживаат, или треба да ги уживаат, истите права и заштита како и нивните колеги во традиционалните медиуми. Од друга страна, тоа исто така значи дека оние што се занимаваат со новинарство на интернет ги имаат истите обврски и треба да ги почитуваат истите ограничувања за слободата на изразување што се применуваат на традиционалните медиуми.

Тоа, секако, се однесува не само на новинарите што формално го имаат тоа звање,

било поради завршеното новинарско образование или поврзаноста со некоја редакција, туку и „онлајн“ новинарите, граѓанските новинари и блогерите, односно сите оние што ги користат новите технологии и дигитални платформи за да известуваат или да нудат свои мислења за прашањата од интерес за јавноста.

За разлика од традиционалните масовни (печатени и радиодифузни) медиуми, дебатата за тоа што е медиум на интернет сè уште трае. Советот на Европа, во својата Препорака CM/Res (2011)7, на креаторите на медиумски политики им нуди список критериуми што можат да помогнат при разгледувањето на прашањата кои и какви активности, услуги или актери треба да се сметаат за медиуми при креирањето медиумски политики или законодавство.

Тие критериуми се: Намерата да се дејствува како медиум; Поседувањето цели и намени својствени за медиумите; Постојењето на систем на уредничка контрола; Професионални стандарди; Досег и дисеминација; и Очекувањата на јавноста.

Секој од критериумите е врзан со неколку индикатори. При разгледувањето на намерата да се дејствува како медиум, носителите на политики треба да обрнат внимание на самодефинирањето како медиум, користењето методи што се типични за функционирањето на медиумите, посветеност на професионалните стандарди на медиумското работење и практичното спроведување на масовните комуникации.

За поседувањето на целите и намените својствени за медиумите, индикаторите вклучуваат производство, агрегација или дисеминација на медиумски содржини; периодично обновување и ажурирање содржини; и поседување апликации или платформи наменети за

овозможување масовни комуникации, или обезбедување интерактивни искуства засновани врз содржини со голем опсег.

Критериумот на уредувачка контрола бара постоење на дефинирана уредувачка политика, редакциски процедури, модерирање кориснички коментари и постојана редакција.

Оценувањето на постоење на критериумот за придружување кон професионални стандарди ги вклучува посветеноста на професионалните стандарди, процедури за нивно почитување, процедури за поднесување поплаки и жалби и потврда на прерогативите, правата и привилегиите.

Досегот и дисеминацијата се оценуваат според постоењето на реална дисеминација, овозможување масовна комуникација и на поседување ресурси за обезбедување поголем досег.

На крај, очекувањата на јавноста се мерат преку достапноста на содржините, обезбедувањето плурализам и различност, веродостојноста, почитувањето на етичките и професионалните стандарди, и отчетноста и транспарентноста на медиумите.

Меѓународното право на државите им наметнува одредени обврски², вклучувајќи ги: Обврската да усвојат правна рамка за ефективна заштита на слободата на новинарите за изразување на интернет; Ограничување на одговорноста на новинарите во контекст на „онлајн“ новинарството, односно, неможност некој да биде повикан на одговорност за содржина објавена

2 Види во “General Comment No. 34: Article 19: Freedoms of Opinion and Expression” на Комитетот за човекови права на ОН, достапен на интернет адресата <http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrc/docs/gc34.pdf>

на интернет на која не бил автор; Заштита на новинарите од насилство; Препознавање и обезбедување на правото на новинарите да не ги откријат своите извори; Препознавање и обезбедување на правото на новинарите да присуствуваат на состаноците на јавни тела; и Обезбедување дека новинарите можат да ја вршат својата професија без лиценцирање.

Притоа, меѓународното право не прави никаква разлика помеѓу оние што формално се признаени за новинари и работат во традиционалните мејнстрим медиуми и новинарите што објавуваат на интернет, граѓанските новинари или блогерите.

Такви се и препораките на Советот на Европа, кој во Препораката CM/Rec (2011)7 бара од државите да усвојат медиумски политики (и со нив поврзаното законодавство), да ја прифатат „новата претстава за медиумите“ која ги вклучува блогерите, граѓанските новинари и другите актери од „онлајн“ медиумите, во согласност со принципите и критериумите наведени во препораката.

Медиумите на интернет и нивните новинари ги имаат истите обврски и ограничувања што се однесуваат на традиционалните радиодифузни и печатени медиуми, односно на нив се однесуваат истите ограничувања на слободата на изразување. Сите такви ограничувања, според член 19 од Меѓународниот пакт за граѓански и политички права, треба да бидат нужни заради:

- а. почитување на правата или репутацијата на другите;
- б. заштита на националната безбедност или јавниот ред, или јавното здравје или морал.

Следниот став од Член 19 бара, за ограничувањата на

слободата на изразување да бидат законити, тие да ги исполнуваат критериумите од триделниот тест: да бидат пропишани со закон кој е јасен во одредбите, предвидлив и достапен (критериум на законитост); да исполнуваат една од легитимните цели наведени во претходниот став (критериум на легитимитет); и да се докажано нужни и истовремено најмалку рестриктивни мерки што се потребни за постигнување на претпоставената цел (критериум за нужност).

Вториот предизвик што се јавува кај обидите за регулација на медиумите на интернет е како ќе им пристапиме и како ќе ги третираме? Дали како печатени медиуми (со кои се слични поради тоа што главно зависат од текстуална обработка на содржините, како и од нив преземените новинарски форми и жанрови) или како електронски/радиодифузни медиуми (со оглед на сè поголемата продукција на видео и аудиосодржини наменети, пред сè, за објавување на интернет, но и динамичната платформа што ја користат онлајн медиумите, за разлика од печатените медиуми). Советот на Европа, во Препораката 1855(2009) за регулација на аудиовизуелните медиумски услуги, препорачува дека интернет-радиото и веб-телевизијата не треба да бидат третирани како аудиовизуелни медиумски услуги што подлежат на режим на национални дозволи, односно да бидат третирани како „интернет-весници или веб-страници со текст, слики и звук“.

Оние држави што решиле да го вклучат интернетот во своите регулаторни рамки, најчесто се решаваат тоа да биде во рамките на регулаторната рамка за електронски медиуми.

Притоа, обврските на онлајн медиумите ни оддалеку не се исти како оние на радиодифузните медиуми и

имаат цел, пред сè, на онлајн медиумите и на нивните новинари да им се обезбеди заштита на правата и обврските што ги имаат традиционалните медиуми. Оттаму, Хрватска и Србија, на пример, бараат од информативните интернет-страници да бидат регистрирани како јавни гласила, пред сè, за да им овозможи пристап, меѓу другото, до јавните фондови за поддршка на јавното информирање или фондовите за плурализам на електронските медиуми, и да се обезбеди јавност на информациите за медиумите и нивните издавачи.

Во Хрватска, регистарот на обезбедувачи на медиумски услуги, електронски публикации го води Агенцијата за електронски медиуми. Хрватскиот Закон за електронски медиуми³ експлицитно наведува кои негови одредби ќе важат и за електронските публикации (онлајн медиуми) – забраната за загрозување на уставниот поредок и националната безбедност, забрана за дискриминација и говор на омраза и заштита на идентитетот на малолетниците (Член 12); обврската за објавување, без надоместок, на јавни прогласи и соопштенија во случај на воена состојба, загрозувана независност на Република Хрватска, природни непогоди, технолошки несреќи и епидемии (член 15); забраната за објавување информации што го навредуваат човечкото достоинство, особено неморални или порнографски содржини, повикнување и глорификација на насилството и криминалот и поттикнување употреба на тутунски производи, алкохол и дроги, заштита на малолетниците од штетни содржини и обврска за посебно обележување на таквите содржини (член 26); и обврската за чување архива со објавени содржини (член 27). Исто така, непрофитните електронски публикации (онлајн медиуми) можат да конкурираат за средства од Фондот за поттикнување на плурализмот и разновидноста на електронските медиуми (Член 64).

3 Види "Recommendation 1855(2009): The Regulation of Audio-Visual Media Services", на Советот на Европа, достапна на интернет адресата <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=17700&lang=en>

Во Република Србија, интернет-медиумите се вклучени во дефиницијата за медиуми во Законот за јавно информирање и медиуми⁴ како „самостојни електронски изданија“, односно како „...уредувачки обликувани интернет-страници и портали“ (Член 29). Истата дефиниција е преземена и во Законот за електронски медиуми, во член 4, точка 19. Српското законодавство, дополнително, ги смета за медиуми само оние гласила што се регистрирани во Регистарот на медиуми што го води Агенцијата за стопански регистри на Република Србија, и негова единствена цел е да обезбеди јавност на податоците за медиумите. Истовремено, регистрацијата како медиум е потребна за конкурирање за средства од буџетските фондови за остварување на јавниот интерес во областа на јавното информирање, пред сè, за производство на медиумски содржини, но и за организирање и учество на стручни и научни собири, како и за унапредување на професионалните и етичките стандарди во областа на јавното информирање.

4 Достапен на интернет адресата <http://www.e-mediji.hr/hr/pruzateljji-medijskih-usluga/zakonski-i-podzakonski-akti/zakonski-akti/>

04

МЕДИУМСКАТА РЕГУЛАТИВА ВО МАКЕДОНИЈА

Во Македонија, традиционално се регулира радиодифузијата како област во која медиумите користат ограничен јавен ресурс (фреквенции за терестријално емитирање радиодифузни медиуми), додека печатените медиуми, а подоцна и интернетот, беа оставени примарно на саморегулацијата.

Последните промени во медиумското законодавство, односно усвојувањето на Законот за медиуми и Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, од друга страна, претставуваа обид регулаторната рамка (и надлежностите на регулаторното тело во областа на аудио и аудиовизуелните медиумски услуги) да се прошири и на печатените и на новите онлајн медиуми, односно електронски публикации.

Предлог-законот за медиуми бараше од сите медиуми (радиодифузни, печатени и електронски публикации) да се регистрираат во соодветните регистри на трговски друштва или граѓански здруженија, но предвидуваше и посебен регистар што требаше да го води предложената Агенција за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги. Притоа, на Агенцијата ѝ беа дадени надлежности да врши административен надзор врз работата на медиумите на интернет.

Во процесот на јавна дебата за предложените законски текстови, медиумската заедница заземаше јасен став дека Законот за медиуми е непотребен и одвишен, затоа што главно регулира прашања што се покриени со друго законодавство, или се обидува да регулира прашања од етичка природа. Медиумската заедница ги отфрли предлозите за регистрација на сите медиуми во соодветни регистри што би ги водело регулаторното тело.

Исто така, во процесот на јавна дебата, некои актери од медиумската заедница бараа, ако се усвојува Закон за медиуми, од законот да бидат изземени инфор-

мативните медиуми на интернет. Мотивацијата за тоа барање, што во крајна линија беше прифатено со посредство на меѓународната заедница, беше да се избегне можноста и за нив да биде надлежно регулаторното тело во областа на аудиовизуелните медиумски услуги, кое во сегашната ситуација е под политичка доминација на власта и не е непристрасно и објективно во своите активности.

Сегашната дефиниција за „Медиуми“ од Член 2 од Законот за медиуми⁵ гласи: „Медиуми се средства за јавно информирање, односно каков било вид комуникација како што се весници, магазини, програми на радиото и телевизијата, телетекст и други средства за дневно или периодично објавување уреднички обликувани содржини во пишана форма, звук или слика, со цел да се информираат и да се задоволат културните, образовните и другите потреби на пошироката јавност“.

Во продолжение, дефиницијата наведува и што нема да се смета за медиуми според Законот, и вели: „Медиуми не се билтени, каталози и други форми на публикации, независно од средството за објавување, наменети исклучиво за огласување, образовниот систем или за деловна кореспонденција, за работата на трговските друштва, установите, здруженијата, политичките партии, државните и судските органи, јавните претпријатија, правни лица со јавни овластувања и верските организации. За медиуми не се сметаат и весниците и билтените на образовните институции, 'Службен весник на Република Македонија', публикациите на единиците на локалната самоуправа, плака-

тите, летоците, проспектите и транспарентите“.

Таквата дефиниција е фокусирана на начинот на производство (уреднички обликувани) и објавување на содржините (дневно или периодично), а не нужно на платформите што се користат за нивно објавување. Оттаму е и мислењето што го добивме од неколку правни експерти од Правниот факултет „Јустинијан Први“ од Скопје, и според нив, дури и сегашната дефиниција од Член 2, точка 1 од Законот за медиуми, со зборовите „...и други средства за дневно и периодично објавување уреднички обликувани содржини...“ ги опфаќа и медиумите што известуваат и објавуваат исклучиво на интернет и на други нови дигитални платформи.

Сепак, фактот што дефиницијата не ги спомнува експлицитно медиумите што објавуваат исклучиво на интернет – како „електронски публикации“ или со друг термин – резултира во недоумици при примената на други закони што се однесуваат и на известувањето на интернет, на пример, во судските случаи поведени според Законот за граѓанска одговорност за навреда и клевета. Исто така, можно е, поради отсуството на законска дефиниција, на онлајн медиумите да им биде ускратен, поради стриктно толкување на законите, пристап до одредени настани или нивните новинари да се соочат со тешкотии во обезбедувањето акредитации за следење одредени настани или институции.

Постоеја и стравувања дека таквата позиција на новите медиуми ќе биде искористена од авторитарната власт за притисок врз нив преку режим на казни и ограничувања, особено знаејќи дека интернетот во голема мера претставуваше простор за објективно и критичко известување за состојбите и настаните во државата. Таквите стравувања беа потврдени од по-

5 Препораката е достапна на интернет адресата <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1835645>

доцнежните изјави на неколку претставници на владини институции и на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги кои главно беа фокусирани на тврдењето дека отсуството на онлајн медиумите од законската дефиниција и ослободувањето од обврската за регистрација, пред сè, значи дека во случај на клевета, граѓаните нема да знаат кого да тужат.

Отсуството на онлајн медиумите од законската дефиниција, односно фактот дека изречно не се спомнати во неа, можат да се толкуваат и како нивно изземање од обврските поврзани со транспарентноста на сопственоста, односно обврската да објавуваат импресум со податоци за издавачот. Постојат повеќе од основани сомненија дека таквата состојба беше злоупотребена за пренасочување јавни пари, од промотивните буџети на владата, нејзините министерства и други јавни институции и претпријатија, за купување рекламен простор на провладини информативни веб-страници со нејасна сопственичка структура, односно информативни веб-страници сопственички поврзани со компании регистрирани во некоја од земјите што служат како оф-шор даночни прибежишта.

ЦРМ стоеше на ставот дека, ако има Закон за медиуми, тогаш тој мора во дефиницијата за медиуми да ги вклучи и електронските публикации (информативни интернет-страници), но тие, како и печатените медиуми да бидат изземени од надзорот или други надлежности на аудиовизуелното регулаторно тело. Причината за тој став, што го делеа и други медиумски организации, беше да се избегне ситуација во која, наспроти препораките на Советот на Европа, на електронските публикации и нивните новинари би им биле одречени некакви права поради неспомнување-

то во дефиницијата за медиуми.

Анализата „Македонија во дигиталната ера – меѓу правата и одговорностите при комуницирањето на интернет“, објавена од Македонскиот институт за медиуми во декември 2015 година, нуди добар преглед на постојната правна рамка што го регулира функционирањето на медиумите и заклучува дека правната рамка со која се регулираат различни аспекти на онлајн комуникацијата е генерално добра и дека постојните општи закони еднакво се однесуваат и на комуникацијата на интернет. Анализата е фокусирана на правните акти поврзани со содржините (слобода на изразување и нејзините ограничувања), законите поврзани со деловно-правното функционирање на субјектите во интернет-комуникацијата, и законските механизми и процедури, судската практика, казнивоста и одговорноста.

Анализата, во своите заклучоци, ја посочува и потребата од унапредување на капацитетите на општеството и медиумите да „одговорот на предизвиците на дигиталната ера, што на граѓаните ќе им овозможи информации, податоци и факти што ќе им помогнат да донесуваат информирани избори и заклучоци, но и да ги остваруваат своите права“.

ПРЕПОРАКИ

Препораките за регулирањето на новите/онлајн медиуми се однесуваат на две различни алтернативни решенија.

ПРВАТА ОПЦИЈА, ВО СОГЛАСНОСТ СО ЈАВНО ИСКАЖАНИТЕ СТАВОВИ НА НАЈГОЛЕМИОТ ДЕЛ ОД МЕДИУМСКАТА ЗАЕДНИЦА УШТЕ ВО ВРЕМЕТО НА НОСЕЊЕТО НА ПОСТОЈНОТО МЕДИУМСКО ЗАКОНОДАВСТВО, ПОДРАЗБИРА УКИНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА МЕДИУМИ. СМЕТАМЕ ДЕКА НЕ ПОСТОИ ВИСТИНСКА ПОТРЕБА ОД ТОЈ ЗАКОН, ОСОБЕНО НЕ ВО НЕГОВАТА СЕГАШНА ФОРМА. ПЕЧАТЕНИТЕ И НОВИТЕ МЕДИУМИ ТРЕБА ДА БИДАТ ОСТАВЕНИ СВОЕТО РАБОТЕЊЕ И ОДНОСИТЕ СО ПУБЛИКАТА ДА ГИ РЕШАВААТ ПРЕКУ САМОРЕГУЛАТОРНИ ИНСТРУМЕНТИ.

Втората можност се однесува на ситуацијата во која Законот за медиуми ќе остане во сила и подразбира подетална ревизија на постојниот Закон за да се обезбеди неговата примарна улога, да ја штити слободата на изразување; да ги наведе и да ги регулира сите можности за ограничување на слободата на информирање, во согласност со релевантните меѓународни документи (Член 10 од ЕКЧП и Член 19 од МПГЧП); и да обезбеди заштитни механизми за да им овозможи на новинарите и на медиумите слободно да ја вршат својата значајна општествена функција. Во таков случај, ги предлагаме следниве интервенции:

1. Дефиницијата за медиуми треба задолжително да ги вклучи и новите медиуми, т.е. електронски публикации. Тоа е потребно за да се обезбеди дека информативните интернет-страници, но и други онлајн платформи преку кои се врши известување на јавноста за прашања од нејзин интерес, ќе ги уживаат истите

права како и традиционалните печатени и радиодифузни медиуми (правото на акредитација на свои новинари, но и повластени даночни стапки, пристап до евентуални фондови за јавно информирање, и слично).

2. Законот треба изречно да наведе кои одредби ќе се однесуваат и на информативните интернет-страници и на другите онлајн медиуми (објавување на сопственоста и податоци за издавачот; обврска за објавување јавни прогласи во случаи на природни катастрофи, вонредни состојби и епидемии и сл.).
3. Треба да се избегне потребата од двојна, или дури и тројна регистрација. Информативните интернет-страници се регистрираат во соодветните регистри за трговски друштва и за граѓански организации што ги води Централниот регистар на РМ. Истовремено, тие се регистрираат во регистарот на Марнет (националното тело за распределба и управување со домени), каде што се чуваат податоци за сопствениците на домени-те, како и административните и техничките лица што се грижат за домените .mk и .mkd. Оттаму, не постои потреба за водење уште еден, дополнителен регистар со кој би управувало аудиовизуелното регулаторно тело. Регистрацијата, доколку е воведена, не смее да биде задолжителна, односно, треба да им се остави на медиумите сами да одлучат дали ќе се запишат во некаков потенцијален регистар на онлајн медиуми. Доколку во иднина се воспостави некаков фонд за помош на медиуми (фонд за јавно информирање, фонд за медиумски плурализам и сл.), прифатливо е само барање за претходна регистрација како критериум за апликацијата за средства од таков фонд.
4. Надлежноста на медиумското регулаторно тело врз медиумите што објавуваат исклучиво на интернет треба да биде сведена на минимум, и во никој случај не смее да вклучува надлежност да врши административен надзор или можност за изрекување казни и глоби.
5. Во согласност со препораките на Советот на Европа (Rec/CM (2011)7) за новата претстава за медиумите, дефиницијата за новинар треба да се прошири и да ги опфати новите актери во медиумскиот еко-систем што работат на информирање на јавноста за прашања од нејзин интерес – пред сè, онлајн новинарите, граѓанските новинари и блогерите – за да им овозможи уживање на правата што ги имаат и новинарите од традиционалните печатени и радиодифузни медиуми: заштита на изворите, заштита на личната безбедност на новинарите, пристап до информациите, обезбедување акредитации и други дозволи за покривање на настаните и, во нашиот случај, примена на ограничувањата за дозволеното обесштетување во случај на тужба за навреда и клевета. Секако, тоа ќе значи и прифаќање на обврските што ги имаат новинарите од традиционалните медиуми, примарно правото на одговор и исправка.
6. Саморегулаторната рамка треба да обрне внимание на растечкиот медиумски сегмент на интернет и да усвои соодветни етички правила и кодекси на однесување што ќе се однесуваат на новинарите што својата професија ја практикуваат на интернет, како што се третманот и верификацијата на изворите на информации и на информациите, однесувањето во областа на авторското право, односно начините на цитирање и преземање делови од известувањето на други медиуми, и сл.
7. Посебна препорака до струковите асоцијации на издавачите на медиуми и до новинарските здруженија да го отворат членството и да ги охрабрат новите играчи на медиумската сцена што објавуваат само на интернет, вклучувајќи ги и оние блогери и граѓански новинари што ќе сакаат тоа да го сторат, да се зачленат во постојните новинарски здруженија и саморегулаторни тела.

Media Development Centre

**ONLINE NEWS MEDIA
AND MACEDONIAN
MEDIA LEGISLATION**

Skopje, January 2016

INTRODUCTION

The emergence of Internet has resulted in the entry on many new players and actors in the area of informing the public about daily and national politics, economic trends and situations and other issues of interest to the general public. In addition to professional journalists that chose to report and publish on the Internet, many new actors, such as bloggers and citizen journalists, have entered the picture and are here to stay. While they don't necessarily call themselves journalists, in a great number of cases what they do is de facto journalism, understood primarily as activity of informing the public on matters and issues of its interest.

Macedonia traditionally regulated only the broadcasting media. In 2013, however, it abandoned that approach and moved to adopt a general Law on Media. As a result of the pressure of one part of the media community in the country, the Law exempted the news-sites and all other media publishing solely on the web. The new situation contributed to the emergence of several problems down the road.

This document is an attempt by the Media Development Centre – Skopje to make a contribution to the adoption of effective and positive media policies, especially in the regulation of functioning of media and journalists that publish their reporting and opinions exclusively on the new digital platforms.

01

INTERNET AND FREEDOM OF EXPRESSION

The effect that the Internet, especially in its Web 2.0 phase, had on the freedom of expression and all of its components - the freedom of opinion and freedom to receive and impart information – is indisputable. It allowed for unprecedented democratization of opportunities for free expression and, in particular, publication and presentation of contents, including opinions, to huge audiences.

The democratization of production and placement of contents resulted in tectonic shifts in the media eco-system. The affordability of new technologies lowered the prices of production and distribution of contents and information and shattered the practical monopoly over information held by traditional print and broadcasting media. In the new world, in which publishing doesn't require huge investments in printing presses and distribution system (as with print media), or investment in studio and transmission equipment (as with broadcasting media), anyone can be a publisher or venture into informing the public.

At the same time, Internet and the new media have a disruptive effect on the existing market relations in the media eco-system and seriously undermine the sustainability of all segments of the media market.

Finally, in the new media eco-system, anyone with a PC or a mobile device connected to the internet can become a publisher and inform the public about events and issues of public interest. Many bloggers and citizen journalists do exactly that, outside of the established editorial offices of traditional print and broadcast media. Citizen journalists and bloggers, but also professional journalists (formally recognized as such) use the new affordable and easy to use digital platforms to engage

in providing information to the public, producing news, analysis, opinions and other contents.

In the newly emerging media eco-system, the Council of Europe proposed a “new notion of media”, discussed in more detail in the Recommendation CM/Rec (2011)7¹, which recommends that media policies of CoE member states accept the new players in the media scene and award them the same rights and obligations as their colleagues in the traditional broadcasting and print media.

1 The Recommendation CM/Rec (2011)7 on the New Notion of Media is available for download at URL <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1835645>

02

REGULATION OF INTERNET

The Internet lacks centralized organization, single owner and is a joint venture, a coming together of a large number of users of the same basic technology and infrastructure. It makes accountability more difficult and it also makes it difficult to encourage self-regulation.

At the same time, the activities of the media and journalists on the internet, as well as the activities of the other actors in the online-domain are subject to the general legislation that regulates various aspects of their work and operation – the principle “what applies offline also applies online”. Therefore, the online media and journalists, as well as the other actors publishing on the Internet, are subject to the general bans on use of hate-speech; the copyright legislation; labour law rules and obligations; obligations regarding protection of minors and vulnerable groups and individuals; all the obligations pertaining to the work of commercial companies or civic associations listed in the respective legislation (and depending on the actual legal status of the publishers of online media), etc.

Also, as an international platform, the Internet doesn't fall under single jurisdiction or national sovereignty (except for users and service providers). Among other things, it means that there are no restrictions that would prevent those who want to inform the public in any given language to register a domain-name with one national body for allocation of domain names and to then produce contents intended for other national or linguistic community. As noted, many of the uses of Internet are regulated with existing legislation on publishing and communications. In any case, the majority of the potential regulation will have to be adopted on international level.

03

INTERNET AND MEDIA REGULATION

The regulation of Internet attempts, essentially, to restrict or control various aspects of information. One part of the regulation covers the technical aspects such as domain registration, control of IP addresses, access to services and bandwidth, etc.

In the second part are the segments referring to regulation of information and contents, including the media regulation, that is, regulation of online media. The aim of media regulation, its essence should be to achieve a balance between, on one hand, positively and negatively defined freedoms; and on the other, the relationship between the state and the market. It is about balance between the media rights to freedom of expression, and the right to publish information and their obligations towards society and the rights of the citizens, that is, protection of privacy, reputation, property, etc.

As noted earlier, the principle of “what applies offline also applies online” applies to the regulation of mass media publishing on the Internet. It means that those who engage in journalism on the Internet and publish exclusively on the web enjoy, or should enjoy, the same rights and protections as their colleagues in the traditional media. On the other hand, they have the same obligations and should observe the same restrictions to the freedom of expression that apply to the traditional print and broadcasting media.

That, of course, doesn't apply only to the journalists formally recognized as such – due to having completed a university degree in journalism or being part of a traditional newsroom or editorial office, but also to the online journalists, citizen journalists and bloggers, that is, all those who use the new technologies and digital platforms to report

or offer their opinions and/or analysis on matters of public interest.

Unlike the traditional print and broadcasting media, the debate on what consists an online media is still going on. The Council of Europe, in its Recommendation CM/Rec (2011)7, offers the media policy-makers a list of criteria that could help in the process of consideration of questions which activities, services and actors should be seen as media in the process of creation of media policies and the related legislation that may arise from those policies. Those criteria are: The intent to act as media; purpose and underlying objective of media; Editorial control; Professional standards; Outreach and dissemination; and Public expectations.

Each of these criteria is assessed through several indicators. When assessing the intent to act as media, policy makers should take into consideration the self-identification of one operation as media, the use of methodology typical for the functioning of media; dedication to professional media standards; and the practical arrangements for mass communications implemented by the organization.

The indicators used to assess the purpose and underlying objectives of media include the production, aggregation or dissemination of media contents; periodical renewal and update off contents; and operation of applications or platforms to facilitate mass communications and/or provide large-scale interactive experiences that are based on content.

The criterion of editorial control is assessed on basis of existence of defined editorial policy and process, mod-

eration of user-generated comments and permanent editorial staff and newsroom.

The existence of professional media standards includes the commitment to professional standards, existence of compliance procedures, proper process for submission of complaints, and assertion of prerogatives, rights and privileges.

The outreach and dissemination are assessed through the existence of actual dissemination, mass communication in aggregate and allocation of resources for outreach.

Lastly, public expectation is measured through availability of contents, pluralism and diversity, reliability, respect for and adherence to ethical and professional standards, and accountability and transparency of media.

International law imposes on the states a number of obligations², including: the obligation to adopt legal framework for effective protection of freedom of online expression for journalists; restrictions regarding responsibility of journalists in the context of online journalism, that is, the inability to hold somebody responsible for content published on Internet of which he/she was not the author; protection of journalists from violence; recognition and assertion of the right of journalists not to disclose their sources of information; recognition and assertion of the right of journalists to observe and cover meetings of public bodies; and to ensure that journalists will be able to perform their profession without licensing.

2 See in "General Comment No. 34: Article 19: Freedoms of Opinion and Expression" of UN Human Rights Committee, available on URL <http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrc/docs/gc34.pdf>

International law doesn't differ between those who are formally recognized as journalists and work in traditional, mainstream media on one hand, and online journalists, citizen journalists and bloggers on the other.

The Council of Europe presents similar recommendations in the above mentioned Recommendation CM/REC (2011)⁷, and asks the states to adopt media policies (and related legislation that may arise from those policies) to accept the "new notion of media" that includes bloggers, citizen journalists and other actors in the online media, in accordance with principles and criteria listed in the recommendation.

The online media and their journalists have, as mentioned above, the same obligations as the traditional print and broadcast media, and the same restrictions to the freedom of expression apply to them, too. All restrictions, in accordance with Article 19 of the International Covenant on Civil and Political Rights, need to be necessary to ensure:

- a. for respect of the rights or reputations of others;
- b. for the protection of national security or the public order, or of public health or morals.

The same Paragraph 3 of Article 19 of ICCPR also sets the criteria for the so-called "three-part test" that need to be met for any restriction of freedom of expression to be considered justified and legitimate. Those criteria include the obligation that they should be prescribed by a clear, predictable and accessible law; to meet one of the legitimate goals listed above, that is, to ensure the respect for the rights or reputations of others or to be necessary for protection of national security or public order, health

or morals; and to be proven to be necessary and, at the same time, the least restrictive measures necessary to achieve the presumed aim.

Another challenge we face when trying to regulate the online media is, how shall we treat them? Do we approach them as print media (due to similarities resulting from primarily relying on text in their treatment of contents, as well as the shared journalistic forms) or as electronic/broadcast media (in view of the growing production of audio and video contents intended primarily for publication on the web, as well as the dynamic platform used by online media). The Council of Europe, in its Recommendation 1855(2009) on regulation of audiovisual media services³, recommends that internet-radio and web television shouldn't be treated as audiovisual media services subject to a regime of national licenses. Rather, the Recommendation 1855(2009) recommends that "Internet radio and web television should be treated like Internet-based newspapers or websites with text, images and sound".

The states that moved to include the online media in their regulatory frameworks, commonly choose to incorporate it in the regulatory framework for electronic/broadcasting media.

At the same time, the obligations they impose on the online media are not nearly the same to the obligations of the broadcasting media. Rather, the legislation aims to secure that online media and their journalists will enjoy

³ See in "Recommendation 1855(2009): The Regulation of Audio-Visual Media Services" of the Council of Europe, available on URL <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=17700&lang=en>

the same rights and protections awarded to traditional media and their journalists. Croatia and Serbia, for instance, demand from online news sites to register as media with proper registration authorities, with the aim to control the access to the public funds for allocation of assistance and grants to support public information or funds for promotion of pluralism and diversity of electronic media.

In Croatia, the registry of providers of media services and electronic publications is kept by the Agency for Electronic Media, the national audiovisual regulatory authority. The Croatian Law on Electronic Media⁴ states explicitly which of its provisions shall apply to the electronic publications (online media):-the ban on undermining the constitutional order and national security, the ban on discrimination and hate-speech and protection of identity of children and minors (Article 12); the obligation to publish, without compensation, public statements and proclamations in cases of state of war, threats against the independence of the Republic of Croatia, natural and industrial disasters and epidemics (Article 15); the ban on publication of insults against human dignity, especially immoral and pornographic contents, incitement to and glorification of violence and crime and incitement and stimulation of use of tobacco products, drugs and alcohols, protection of minors from harmful contents and the obligation to mark such contents with a special sign (Article 26); and the obligation to maintain archives of published contents (Article 27). Also, the non-profit electronic publications (online media) may apply for funds from the Fond for Promotion of Pluralism and Diversity of Electronic Media (Article 64).

In Serbia, the online media are included in the definition

of media in the Law on Public Information⁵ as “independent electronic publications”, i.e. as “...editorially controlled internet sites and portals” (Article 29). The same definition was adopted by the Law on Electronic Media, in Article 4, indent 19. Serbian legislation considers as media only those publications or broadcasters registered in the Media Registry, kept by the competent Registers Agency of the Republic of Serbia, and its sole aim is to ensure public insight and transparency of information on the media. At the same time, the registration as a media outlet is necessary to apply for funding from budget facilities dedicated to implementation of public interest in the area of public information. The funds from those facilities are intended primarily for production of media contents, but also for organization and participation in expert and scientific events and conference, as well as promotion and advancement of professional and ethical standards in the area of public information.

4 The Law is available on URL <http://www.e-mediji.hr/hr/pruzatelji-medijskih-usluga/zakonski-i-podzakonski-akti/zakonski-akti/>

5 The Law on Public Information is available on URL http://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_javnom_informisanju_i_medijima.html

04

MEDIA REGULATION IN MACEDONIA

Macedonian traditionally regulated only the area of broadcasting in which the media use a limited public resource (frequencies for terrestrial transmission by broadcast media), while the print media, and later the Internet, were left primarily to self-regulation.

The last changes in the media legislation, the adoption of the Law on Media and the Law on Audio and Audiovisual Media Services, on the other hand, were an effort to extend the regulatory framework (and competences of the audiovisual regulatory body) to the print and online media, that is, electronic publications.

The Draft-Law on Media prescribed that all media (broadcast, print and electronic publications) should register with proper commercial or CSO registries, but also prescribed a special registry book that was to be kept by the new Agency for Audio and Audiovisual Media Services. It placed in the hands of the Agency competences to conduct administrative supervision and oversight of the work and functioning of online media.

In the process of public debate on the proposed bills, the media community adopted a clear position that the Law on Media was redundant and unnecessary, having in mind that it mostly regulated issues already covered with other legislation, and that it attempts to regulate several matters that belong to the area of journalistic and media ethics. The media community renounced the draft-law's proposal for registration of all media in proper registry books to be kept by the regulatory body.

Also, during the public debate and consultations on the draft legislation, several actors in the media community demanded, should a Law on Media be adopted, that it exempted the online news-sites and all other media publishing solely on the web. That

demand, which was ultimately accepted thanks to the mediation by the international community, was motivated by the wish to eliminate the possibility that audiovisual regulatory body should have any competence over the functioning of online media, having in mind that the current regulatory body is under strong political domination of the ruling party and is not impartial and objective in its activities.

The definition for “media” listed in Article 2 of the Law on Media⁶ states: “Media are means of public information, that is, any form of communication such as newspapers, magazines, radio or television programmes, teletext or other means of daily or periodical publication of editorial shaped contents in written form, as sound or pictures, with the aim to inform and satisfy cultural, educational or other needs of the general public.”

The definition further lists what shall not be considered media by the Law, and states: “Media are not the bulletins, catalogues and other publications, regardless of the means of publication, intended solely for advertising purposes, for the education system or business correspondence, the work of commercial companies, institutions, associations, political parties, state and judicial institutions, public enterprises, legal entities that perform

public competences, and religious organizations. The newspapers and bulletins (newsletters) of educational institutions, the Official Gazette of the Republic of Macedonia, the publications of the units of local self-government, posters, leaflets, prospects and banners shall not be considered media”.

The definition is focused on the manner of production (editorial control) and publication of the contents (daily or periodical), and not necessarily on the platform used for their publication. MDC consulted legal experts from the “Iustinian I” Faculty of Law in Skopje and they believe that the current definition in Article 2, indent 1 of the Law on Media, with the phrase “...and other means for daily or periodical publication of editorially shaped contents...” also covers the media that report and publish solely on the internet and other new digital platforms.

However, the fact that the definition doesn’t mention explicitly the media publishing on the web – either as “electronic publications” or using some other term – results in uncertainties in the implementation of other laws that cover the reporting on the Internet, for example, in defamation action trials under the Law on Civil Liability for Defamation. Also, it is possible, because of their absence from the legal definition, that the online media are denied, due to strict interpretation of laws, access to some events, or difficulties in securing their journalists credential to follow certain events and the work of some institutions.

There were fears that such position of the new media will be used by the authoritarian government to exert pressure on them, through a regime of sanctions and restrictions, especially in view of the fact that the Internet has

6 The Law on Media is available on the web-site of the Agency for Audio and Audiovisual Media Services, at URL http://avmu.org.mk/images/LAW_ON_MEDIA_as_published_in_the_Official_Journal.pdf

largely been the only venue for objective and critical reporting on the situation and events in the country. Those fears were confirmed by statements by some representatives of government institutions who focused mainly on the claim that the absence of online media from the legal definition and the exemption from the obligation to register means, above all, that citizens wouldn't know whom to sue in case of defamation or libel charges.

The absence of online media from the legal definition, that is, the fact that they are not explicitly mentioned in the definition, can be interpreted as them being exempted from the obligations on transparency of ownership and the obligation to publish an impressum with information on the publisher. That situation was abused to pump public money, from the promotional budgets of the Government, its ministries, local self-government and other public institutions and enterprises, through purchase of advertising space in pro-government websites with unclear ownership structure, i.e. news sites that are tied to shell companies registered in known off shore tax havens.

MDC held the position that if a Law on Media needed to be adopted, it had to include the electronic publications (online media) in its definition of media, but they, just like the print media, should be exempt from supervision or any other competences of the audiovisual regulatory body. The reason for that position, shared by the other media organisations and civil society in general, was to avoid a situation in which, contrary to the recommendations of the Council of Europe, electronic publications and their journalists would have some of their rights denied because they are not mentioned in the definition of media.

The analysis „Macedonia in the Digital Age – Between the Rights and Responsibilities in Online Communications“, published by the Macedonian Institute for the Media in December of 2015, offers a detailed overview of the existing legal framework that regulates the functioning of media. It concludes that the legal framework for different aspects of online communication is generally fine and that the existing legislation equally apply to the communication on the Internet. The analysis focuses on the legislation covering contents (freedom of expression and restrictions thereof), the legislation on legal and business functioning of entities involved in communication over the Internet, and legal instruments and procedures, judicial practice and case-law, and issues of sanctions and liability.

The analysis notes in the conclusions the need to advance the capacity of society and the media to “respond to the challenges of the digital age, allowing the citizens to get information, data and facts that will assist them in making informed choices and conclusions, and to realize their rights”.

RECOMMENDATIONS

The recommendations on the regulation of new/online media refer to two alternative solutions.

THE FIRST OPTION, IN ACCORDANCE WITH THE PUBLICLY STATED POSITION OF THE MAJORITY OF THE MEDIA COMMUNITY AT THE TIME WHEN THE CURRENT MEDIA LEGISLATION WAS ADOPTED, IS TO ANNUL THE LAW ON MEDIA. WE BELIEVE THAT THERE IS NO TRUE NEED FOR THAT LAW, ESPECIALLY IN ITS CURRENT FORM. THE PRINT AND ONLINE MEDIA SHOULD BE LEFT TO REGULATE THEIR FUNCTIONING AND THEIR RELATIONS WITH THE PUBLIC THROUGH SELF-REGULATORY INSTRUMENTS.

The second option refers to the situation in which the Law on Media remains in force. It implies a detailed review of the Law to ensure that it meets its primary role, to protect freedom of expression; to list and regulate all allowed and acceptable restrictions to the freedom of expression, in accordance with relevant international documents and treaties (Article 10 of ECHR; Article 19 of ICCPR); to provide protective instruments that will allow journalists and media to freely perform their important social function as watchdogs of centres of power. MDC proposes the following interventions:

1. The definition for media must specifically mention the new online media. That is necessary to ensure that the internet news sites and other online platforms used to inform the public on matters of its interest shall enjoy the same rights as the traditional print or broadcast media (for instance, tax reliefs and privileged taxation rates or access to any potential public funding for performance of public information, etc.)

2. The Law should explicitly list which of its provisions shall pertain to the news sites and other online media, such as the obligations regarding transparency of ownership, publication of impressum with information on the publisher; obligation to publish public announcements in cases of natural disasters, emergency situations, epidemics and other crises, etc.)
3. The need for double or even triple registration needs to be eliminated. The publishers of online news-sites are obligated to register in the proper registers for entry of commercial companies or civic associations, kept by the Central Register of the Republic of Macedonia. At the same time they have to register with Marnet, the public institution for coordination of domain names in Macedonia. Marnet's registries list information on the owners of the domains and the administrative and technical personnel that upkeep and maintain the domain names .mk and .mkd. Therefore, there is no need for yet another registry that would be kept and administered by the audiovisual regulatory body. If some form of public funds with assistance for media is created in the future (fund for public information, fund for media pluralism, etc.), some form of pre-registration for the purposes of application of funding from such a fund may be acceptable.
4. The national audiovisual regulatory body should have minimal competences over the online media. The possibility to perform administrative supervision and oversight over their work or the possibility to issue warnings or sanctions is unacceptable. The Law should list specifically which of its provisions shall also apply to online news media. We propose that provisions on transparency of media ownership should also apply to the online media.
5. In accordance with the recommendations of the Council of Europe (Rec/CM (2011)7) on the new notion of media, the definition of journalist should be extended to cover the new actors in the media eco-system that publish online with the aim to inform the public on matters of public interest, above all, online journalists, citizen journalists and bloggers. Such an intervention should allow them to enjoy the rights and protections that journalists from traditional print and broadcast media have, including: protection of sources of information; protection of personal safety of journalists; access to information; access to events and meetings of public bodies; in the case of Macedonia, implementation of legal limits on the amounts of compensations that can be awarded in defamation action cases that apply to journalists and media publishers. Naturally, they will also accept certain obligations imposed on the journalists of traditional media, primarily the right to reply and correction.
6. The self-regulation framework should pay attention to the growing media scene on the internet and adopt proper ethical rules and codes that will specifically apply to the journalists that perform their profession online, such as the treatment and verification of sources of information, their actions and conduct in the area of copyrights, that is, manners of quoting and republishing parts of reporting originally published by other media, etc. The self-regulation body should encourage the online only media and journalists, but also citizen journalists and bloggers, to develop and adopt their own rules and codes of conduct and ethical codes.
7. Journalistic associations should open their membership and encourage the new players in the media scene that publish exclusively on the web to join their self-regulation frameworks, and to accept the competence of the proper self-regulatory body.

